

Тема 3.1 Визначення духовної суті буття: сутність та існування (Середньовічна філософія)

Литвиненка Андрія 525а

Завдання 1. Дайте визначення поняттям:

- Діалектика, чи основне богослов'я, — це розділ християнського богослов'я, присвячений обґрунтуванню доктрин раціональними засобами. Апологетика захищає ортодоксальні релігійні погляди на природу релігії, її походження, критикує різні атеїстичні гіпотези про походження та сутність релігії, відстоює та досліджує справжні докази існування Бога. християнська віра.
- Патристика – це філософія та богослов'я Отців Церкви, духовних та релігійних діячів християнства з апостольських часів. Навчання, розроблені Отцями Церкви, стали основою християнського релігійного світогляду. Патристика внесла великий внесок у формування етики та естетики пізньоантичних та середньовічних суспільств.
- Схоластика - це систематична філософія середньовічної Європи, зосереджена на університетах, що є інтеграцією християнського (католицького) богослов'я та філософії Аристотеля. Для схоластики характерне поєднання богословських та догматичних передумов з раціоналістичною методологією та інтересом до формальних та логічних питань.
- Апофатична теологія, або негативна теологія — це теологічний метод, який послідовно заперечує сутність Бога як непримиренну з Богом, від вираження сутності Бога через пізнання Його через розуміння того, що не є Богом.
- Катафатична теологія - це набір богословських принципів, які постулюють знання про Бога через розуміння того, що чи хто є Богом.
- Монотеїзм — це релігійна віра у існування лише одного Бога чи єдності Бога.
- Біблія є зібранням текстів, які є священними в іудаїзмі та християнстві і складають священні писання цих релігій.
- Танах - єврейська назва єврейської Біблії та аббревіатура назв трьох її розділів. Термін «Танаха» увійшов у вжиток у середні віки. Текст Танаха спочатку був написаний переважно давньоєврейською мовою з деякими віршами давньоарамейською мовою.
- Монади – звані «богами», або «першими істотами», «одинацями» чи «неподільними» відповідно до піфагорійської школи. Останнє є неоднозначним терміном у різних філософських системах Нью Ейдж та сучасних філософських системах у психології та езотериці.
- Креаціонізм – релігійна думка, релігійно-філософське вчення. Згідно з ним, світ і люди були створені Богом через надприродний акт творіння. Креаціонізм у його найширшому сенсі охоплює низку релігійних поглядів, які відрізняються прийняттям чи відхиленням наукових пояснень походження та розвитку природних явищ, включаючи біологічну еволюцію.
- Теоцентризм – це філософська концепція, заснована на розумінні того, що Бог є найвищою істотою, джерелом усього життя і всього добра.
- Пантеїзм – це філософське вчення, яке пов'язує, а іноді й отожднює Бога/Бога зі світом.
- Провіденсизм - це історико-філософський метод, що розглядає історичні події з погляду Промислу, вищого Промислу, що виявляється безпосередньо в них, здійснення Божого задуму про спасіння людини, заздалегідь передбаченого.
- Телеологія - це онтологічне вчення про пояснення розвитку світу за допомогою кінцевих та інтенціональних причин. Він ставить собі завдання відповісти на

запитання «Чому і для чого?». Сучасна методологія визнає його як пояснювальний принцип, який доповнює традиційну причинність причиною та метою. Коріння телеологічного підходу до дійсності слід шукати втрачених у давнину антропоморфних уявленнях, які призводили людей до приписування природного характеру своїх вчинків та вчинків природним явищам та процесам. Наступні спроби пояснити доцільність природи та суспільства за допомогою механістичного детермінізму та причинних принципів не мали успіху. Вже в античній філософії робилися спроби пояснити процес розвитку живої природи та історії за допомогою особливих інтенціональних причин.

- Теодицея - це набір релігійно-філософських доктрин, покликаних виправдати контроль над всесвітом доброзичливим Богом, незважаючи на присутність зла у світі. Це так звана проблема зла.
- Богослов'я або богослов'я — це систематичне пояснення та інтерпретація навчань будь-якої релігії, догматів будь-якої релігії.
- Екзегетика, екзегеза – розділ богослов'я, де тлумачаться Біблія та інші релігійні тексти. Це насамперед доктрина тлумачення древніх текстів, чий первісний зміст затемнений їхньою давниною чи неадекватною безпекою джерел.
- Есхатологія - це розділ теології, релігійне вчення про кінцеву долю людей і все, що існує "вічно" за межами історії та справжнього світу.
- Номіналізм — це філософське вчення про те, що назви таких понять, як «тварина» чи «емоція», не є власними іменами для об'єкта в цілому, а є спільними іменами, свого роду змінною, яку можна замінити конкретними іменами.
- Реалізм - стиль і метод у мистецтві та літературі, а також філософське вчення про те, що об'єкти у видимому світі існують незалежно від людського сприйняття та сприйняття.
- Універсалія - середньовічний філософський термін, що означає загальне поняття.

Завдання 2. Підготуйте стисло відповіді на запитання (одне з них розкрийте у вигляді доповіді).

2.1 Особливості формування середньовічної філософії. Криза Римської імперії та зародження й розповсюдження християнства.

2.2 Етапи розвитку, представники та основне завдання періодів

2.3 Принципи мислення в середньовічній філософії. Розкрийте їх.

Головною рисою середньовічної філософії є її центризм. Вона була тісно пов'язана та повністю залежала від релігійних систем світогляду. Саме тому середньовічна філософія розвивалася переважно у межах релігій (європейська — християнство, арабська — іслам). Це пов'язано з тим, що значна частина філософських навчань і шкіл, що виникли в Середньовіччі, перегукуються з релігійною філософією. Своєрідність середньовічного типу філософії визначається двома важливими рисами: По-перше, це найтісніший зв'язок між філософією та християнством. У середні віки християнські церкви були центрами культури та освіти. При цьому філософія розумілася як «служниця богослов'я». Як галузь знань, що веде до вищих знань, – богослов'я. Невипадково більшість філософів на той час були священнослужителями, зазвичай представниками чернецтва. Другою важливою обставиною, що вплинула на характер середньовічної філософії, є складне та суперечливе ставлення до язичницької мудрості (античної філософської думки). Зазначимо, що наведена вище хронологія середньовічної філософії формувалася в атмосфері античної (римської) культури, що вмирає, на тлі широкого поширення таких філософських навчань, як неоплатонізм, стоїцизм та епікуреїзм. Всі

вони справили прямий (стоїчне, неоплатонічне) або опосередкований (епікурейський) вплив на християнську думку, що формується.

2.4 Екзегетика Філона Олександрійського. Як Ви вважаєте, чому його називають «справжнім батьком християнства», хоча він ані слова не писав про Христа? Який метод визначення понять називають «апофатичним», у чому його перевага?

Велику роль у житті Олександрії грала сповідуюча єврейство діаспора, представники якої поступово переходили грецькою мовою навіть при спілкуванні всередині громади. Елінізація євреїв Олександрії була причиною перекладу Старого Завіту з давньоєврейської мови на грецьку. Переклад, схвалений Птолемеем, називався Септуагінтою. Це сталося у 3 столітті. У е. переклад Старого Завіту, своєю чергою, став однією з чинників семитизації грецького населення Олександрії. Єврейська громада Олександрії була великою і багатою, і її вплив на політичне та культурне життя мало велике значення. В результаті після створення Септуагінти стало ясно, що релігія старозавітної книги Одкровення і антична мудрість взаємно вплинули на культурний ґрунт Олександрії.

2.5 Роль християнства та церкви у визначенні духовної сутності буття. Формуванні західноєвропейської духовної культури

Християнство стало своєрідною об'єднуючою оболонкою, що визначила формування всієї середньовічної культури. По-перше, воно створило єдине ідейно-світоглядне поле середньовічної культури. Будучи інтелектуально розвиненою релігією, християнство давало середньовічній людині зв'язну сукупність знань про світ і людину, принципи устрою всесвіту, її закони і чинні в ній сили.

Християнство проголошує спасіння людини найвищою метою. Люди грішні перед Богом. Порятунк вимагає віри в Бога, розумових зусиль, благочестивого життя та щирого покаяння у гріхах. Але врятуватися самому неможливо, спасіння можливе тільки в лоні Церкви, а за християнським вченням християни з'єднуються в одне містичне тіло в безгрішне людство Христа. Християнська етика смирення та аскетизму ґрунтується на розумінні людської природи, «зараженої» гріхом. Через війну початкового гріхопадіння зло вкоренилося у людській природі. Тому єдиний спосіб боротьби з гріховним початком у людині (а не в її природі) – це проповідь аскетизму та смирення. Таким чином, люди подібні до богів і заслуговують на безсмертя (праведники воскреснуть після Страшного суду). Однак людині важко впоратися з гріховними думками і бажаннями, які вкорінилися в його душі, тому він повинен придушити свою гординю, відмовитися від своєї вільної волі, добровільно віддатися Богу. У цьому добровільному акті смирення, у цій добровільній відмові від своєї волі і є, з християнської точки зору, справжня людська свобода, а не свавілля, що веде до гріха. Християнство, що віддавало пріоритет внутрішньому світу людини і проголосило панування духовного над фізичним, відіграло велику роль у формуванні морального образу людини в Середньовіччі. Засудження милосердя, безкорисливої чесноти, егоїзму та багатства - цих та інших християнських цінностей - фактично не практикувалося в жодному стані середньовічного суспільства (у тому числі і в чернечому житті), а й поза духовно-моральними сферами середньовічної культури.

По-друге, християнство створило єдиний релігійний простір, нову духовну спільність єдиновірців. Цьому насамперед сприяли аспекти християнського світогляду. Християнство трактувало людину як земне втілення Творця, незалежно від соціального стану, і закликало його прагнути духовної досконалості, стоячи на зовнішніх відмінностях

людей. Духовний універсалізм дозволив християнству звернутися всім людям, незалежно від статусу, національності тощо. уподобань. В умовах феодальної роздробленості, політичного ослаблення державних інституцій, безперервних воєн християнство прагнуло згуртувати і поєднати розрізнені європейські народи в єдиний духовний простір, зміцнити релігійні зв'язки народів, воно виконувало функцію своєрідної скріпки, яка справила

По-третє, християнство було організаційно-нормативним початком середньовічного суспільства. У разі руйнування старих родових відносин та розпаду «варварських» держав власна класова організація Церкви ставала взірцем для створення соціальної структури феодальних суспільств. Ідеї єдиного походження людства відповідає тенденція до утворення великих ранньофеодальних держав, що найбільш яскраво втілилася в Імперії Карла Великого, що об'єднала території сучасної Франції, а майбутньою значною мірою Німеччини та Франції, Італії, невеликий регіон Іспанії та багато інших земель. Християнство стало культурною та ідеологічною основою для інтеграції багатоплемінних імперій. Реформи Карла Великого в галузі культури почалися з порівняння різних списків Святого Письма та створення єдиного загальнодержавного тексту. За римським зразком було проведено літургійну реформу.